

Conzurat

AZ ÚT

Folyóirat a lelkipásztori és nevelői munka számára

Alapította:

XIX. ÉVFOLYAM

RAVASZ LÁSZLÓ

1937. 9. SZÁM.

TARTALOM

- Az Ige Tükrében. Haldból fakadt szolgálat.
Prédikáció-vázlatok. (I. L.)**
Az igehirdetés ellenőrzése. (Dávid Gy.)
A romániai baptista egyház. (Orth Imre.)
Konfirmációi tanítás. (S—s.)
A gyermekmegfigyelés. (Erdélyi Gyula.)
Az egyház és a szocialista nevelés. (H. J.)

SZERKESZTIK ÉS KIADJÁK:

DR. IMRE LAJOS

DR. TAVASZY SÁNDOR

Felelős szerkesztő: DR. IMRE LAJOS
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Cluj, C. Victoriei 38. Ref. Theologia

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre 120 Lei
Egyes szám ára 12 Lei

Előkészületben!

Előkészületben!

Hivatás és élet.

Dr. Imre Lajos ref. theologiai tanár beszédei és írásai közel két évtizede vezérik az ifjúságot és nevelik arra, hogy az evangéliumi igazságokat saját életében megvalósítsa, hogy ne csak az ihlet ritka perceiben, de a hétköznapokon is hivatásszerűen érezze a különböző útakat Jézushoz és a feladatot, hogy az ígének megtartója legyen.

Imre Lajosnak legújabb könyve a „HIVATÁS ÉS ÉLET“, mely közelebből hagyja el a sajtót, új határkövét jelenti a szerző munkásságának. A könyv első részében az író keresi és megtalálja a Láthatatlan Utitársat, aki ígéret és parancs a hívőnek. A második rész prédikációiban egyéneknek keresztül szól a gyülekezetnek. A harmadik részben a misszió és a nevelés alapszempontjait és legfontosabb kérdéseit tárja az olvasó elé.

Ez a nagy hittel és hivatással megírt, harminchat tanulmányt predikációt és előadást tartalmazó könyv nem hiányozhatik senki-
nek az asztaláról, aki a modern hitélet kérdéseivel foglalkozik, de egyben azoknak könyvtárából sem, akik vezérlő erőt akarnak méríteni maguknak a mai élet útvesztőjéhez.

A könyv előjegyzési ára 150 Lei. Megjelenés után a bolti ára sokkal magasabb lesz.

Előjegyezni lehet a „Minerva“ Könyvkiadóvállalatnál Cluj-Kolozsvár, Str. Baron Pop 5.

Megjelent!

Megjelent!

A mi dalaink

ifjúsági daloskönyv második bővített kiadása. Ára 15 Lei.

Dr. R a v a s z L á s z l ó:

Hazafelé.

Elmélkedések és imádságok nők számára. Finom indiai papíron előállítva ára: 200 Lei.

Hit és engedelmesség

Prédikációk, beszédek, cikkek, előadások. 350 oldal. Ára 180 Lei.

DR. NAGY GÉZA:

Akik kösziklára építettek.

Ára 150 Lei.

Megrendelhetők az Ifjú Erdély kiadóhivatalában, Cluj, Ref. Theol.

Hálából fakadt szolgálat.

Óh Isten gyermekségetől tanítottál engem
és mind mostanig hirdetem a Te csudadolgai-
dat. Zsölt. 71 : 17.

A világon a legkönnyebb panaszkodni. Alig van képzelt vagy valóságos nyomorúság, amit az emberek fel ne panasztak volna, vagy Istennek, vagy egymásnak. De azt már igen nehezen vesszük észre, ami jóval elhalmoz Isten. Mindennapi példája ennek, hogy ha egészségesek vagyunk, a magunk szivétől soha se jövünk rá, hogy Istennek hálát adjunk ezért, de ha betegekké lettünk, azonnal kész a szánon a panasz.

Akit azonban az Isten Lelke megragad, annak egész valóját a hála érzése tölti be és sokszor nem is sejtett ajándékait látja meg Istennek. Az ilyen ember háládatosságából fakad minden szolgálat, minden Isten dicsőségére végzett munka. A felolvasott textusban az a hála tükröződik, amit Isten gyermeke az Úr Lelke tanításaért érez, meglátja, hogy milyen nagy kegyelem volt, hogy őt már gyermek korától kezdve tanította Isten s e hálájából miszsiói szolgálat fakad: meg nem szűnik hirdetni Isten csodálatos dolgait

I.

Ahogy vissza mutat Dávid király a maga életére, mi is szembetűnően látjuk abban már gyermek-korától fogva az Úr tanítását. Ám a lényeg nem azon van, hogy meglátjuk ezt, mikor rámutatnak, hanem ott, hogy valaki megtudja ezt gondolni, észre tudja venni. Hiszen ha hálát érezhetett Dávid azok iránt, akik őt nevelték, a Tízparancsolatra megtanították, a Messiás várásának vágyát szívébe oltották, százszorla inkább éreznünk kell nekünk, akiket már születésünkkor elpecsételtek Isten országa számára, évek során át tanítottak családi imádkozással, vallástanítással, vasárnapi iskolával, konfirmálással s a gyülekezeti közösség számtalan eszközével az istenfélelem útjára. Vagy fel tudjuk-e mérni valaha azt a kimondhatatlan lelki segítséget, amiben része volt mindannyiunknak már kora gyermekségétől fogva?

Ime ezért nevelő édesanya, ezért anyaszentegyház az egyház. Ha pedig nem volt hiábavaló életedben Istennek ez a szüntelen való gondoskodása, tanítása, nevelése, akkor betelik életed háladással és megszületik a szolgálat.

II.

A hála olyan, mint a csordulásig tele pohár. Nem fojtható el, ki kell ömlenie.

Amikor Dávid maga körül azt a nagy pogányságot látta, amely őt szinte naponként elsőpréssel fenyegette, nem csüggedt el, hanem erőt kérve Istentől igyekezett mintegy sziklavárban ellenállni a gonosz és pogány áradatnak (2., 4. vers). A szolgálat útját abban találta meg, hogy Istenben reménykedve, bizva, csak rája támaszkodva (1., 5., 6., 12., 14., 22. v.) harci hódító eszközévé legyen az Úrnak. Vállalta a legsúlyosabb, legterhesebb szolgálatot: a missziót.

Testvér, ha Krisztusban igazán Istenhez találtál és mindennap felfedezel valamit életedben, amiért hálát kell adnod Neki, Dáviddal együtt az a hivatás vár, hogy ne rejtss magadba, hanem hirdesd szerzte a világon az ő csodálatos tetteit. Ha ez a világ nem tud róla, vagy nem akar tudni róla, hogy milyen jó az Isten, annál inkább. Amennyiben sötét, tudatlan és pogány a világ körülötted, annyiban misszió a te szolgálatod is.

*

Minden misszió azért nehéz, mert az evangéliumtól és az Istennél üdvösségre talált lélektől idegen világban kell szolgálnia a misszionáriusnak, akár távoli pogány népek közt, akár itthoni elidegenedett, hitelenné vált emberek közt. Ebben az idegenségben emberileg egyedül kell megállania, nem hogy támogatást, de épen üldözést, gúnyt, megvetést kell tapasztalnia, mint a zsolttáros királynak abban az időben, amikor ezt a zsolttárt írta. De ez a zsolttár Isten ígéje is, mert általa megtanít az Úr arra, hogy idegen, kedvezőtlen és ellenséges világban is lehet szolgálni, ha az ember egyedül fölfelé az Úrra néz és csak tőle várja az erőt.

Evangélium ez a zsolttár mindenek fölött azért, mert az Úr Jézust idézi elénk, aki az egész világ idegenségével szemben is halálíg hűséges szolgálattal nyitotta meg előttünk a misszió útját.

H. J.

Prédikáció-vázlatok.

A méltatlan szolga.

Ján. 1 : 25—27. Olv. : Ján. 1 : 29—34.

Keresztelő Jánosban nyoma sincs a gőgnek. Ő tudja, hogy az az izenet, amit hoz, nagyobb annál, amit emberek valaha hirdettek, mert a Krisztus eljövételéről szóló izenetet. Tudja, hogy ez nem emberektől függ és nem is változtathatják meg az emberek. Úgy várja a hozzá kimenő sokaságot, mint egy szolga, aki urának izenetét akarja nekik átadni. Magának nem tulajdonít semmit, csak Istennek, csak Isten előtt követel alázatosságot, maga semmi hasznot vagy tekintélyt nem akar abból meríteni, hogy épen ő van megbizva ez izenet átadásával.

1. A farizeusok kérdése természetes. Ha sem Illyés, se a próféta, sem a Krisztus nem vagy, miért keresztelsz hát? Hiszen neked nincsen semmi igényed és hatalmad reá. Nem vagy nagy ember, hogy magadnak meghódoltas másokat. Nem vagy kiváló ember, hogy követőket szerezz és elkötelezd az embereket a te követésedre. Mint mondod, senki se vagy, csak egy kiáltó szava. Miért keresztelsz? A farizeusok tévedése az volt, hogy azt hitték, hogy aki önmagában gyenge és alázatos, az nem lehet egy nagy izenet hordozója. Pedig Isten nem olyan szolgálakat választ magának, akik maguk akarnak valamik lenni, hanem olyant, aki maga semmi sem akar lenni, hanem csak az izenet átadója. Az emberi nagyságnak porba kell hullania Isten hatalma és ereje előtt.

2. A János felelete erre mutat. Maga teljesen el akar vonulni a Krisztus hatalmával szemben. A víz, amivel keresztel, csak jelkép, nem ez a lényeg. A lényeg az, hogy van Valaki, aki ezt a vizet felhasználja arra, hogy általa megmutassa megszabadító és meglisztító hatalmát. Ez a valaki közöttetek van. Mi közöttünk is itt van, de épen úgy nem ismerjük, mint a farizeusok. Ha ismer-nénk, másképen beszél-nénk róla, másképen élnénk és másképen viselkednénk. Krisztus jelenléte ismeretlenül is ítélet a mi számunkra. Nem védekezés, hogy nem ismerjük őt, mint nem volt védekezés a farizeusoknak. Tudták, hogy jön, próféták szóltak róla, előre jelentették jövetelét, de nem hitték nekik. És most itt van. Megítélni őket, rámutat bűnükre és az az ítélet számukra pusztulás. Vele szemben nincs másnak helye, csak a meghódolásnak. Nem

vagyok méltó rá, hogy lehajolva, megoldjam a saruja sziját. Csak ilyen lélekkel lehet várni eljövetele tünnetét.

Kezdetben vala az ige.

Ján. 1 : 1—4. Olv. : Kolossé 1 : 12—20.

Ez úgy kezdődik, mint a teremtés története. Ott is ez áll: kezdetben. A teremtés a világ kezdete, ezzel adott Isten létet a világnak s az embernek. Milyen csodálatos a teremtés, amit Isten végzett, milyen csodálatos a világ, amint azt Isten a maga dicsőségének a tükrözésére megalkotta. De a világnál s annak minden csodáinál sokkal csodálatosabb az, ami a teremtés előtt már megvolt s ami a teremtés munkáját létrehozta: Isten Igéje.

1. Isten Igéje Isten szava, teremtő és életet adó akarata. Ez a szó: ige, azt jelenti, hogy olyan szava Istennek, ami cselekszik. Nem valami emberi beszéd, amely elhangzik, megsemmisül, egymásul rövid idő alatt. Amit Isten mond, az megáll. Szólott, hogy legyen világosság és ezen igéje által világosság lett a földön. Jó arra gondolni, hogy a mi Istenünk teremtő szavával rendelkező Úr. Hogy az ő szava nem mulik el. Jézus azt mondja: ég és föld elmúlnak, de az én beszédeim soha el nem múlnak. Mennyi emberi szó uralkodik ma a világban, amelyekhez nem lehet támaszkodni, de Isten szava megáll mindenha s emberi hatalom le nem dönti.

2. Istennek ez az Igéje teremtő szó a mi számunkra is. Nemcsak egyszer adott életet nekünk, mikor erre a földre hívott bennünket, hanem életet adott akkor, mikor megismertük igazán őt. A bűn hatalma alatt voltunk, meghalva, némán, megközve, de Isten szólott: kegyelem, békesség, bűnbocsánat és megújultunk és az övéi lettünk. Minden az Ige által lett, a teremtésben Isten igéje uralkodott s a mi újjáteremtésünkben az Ige működött közre. Ez az Ige Krisztus. Ő az élet világossága. Azt mondja a textus: őbenne volt az élet s az élet volt az emberek világossága. Krisztusban, Isten hozzánk küldött Igéjében világosság és élet lakik. Magáról azt mondja, hogy ő a világ világossága s hogy beszédei lélek és élet. Itt keressük az igazi életet nála. Ez az élet a benne való új élet, az Istennek való élet, világosság és biztonság a földi életben: az övéi vagyunk, hozzá tartozunk, lehetünk bátrak, lehetünk bizakodók, ime Isten az ő Igéjét küldte hozzánk, hogy újjáteremtse bennünket. Ezért kell készülnünk az ő eljövetele.

Várni Izráel vigasztalását.

Luk. 2 : 25. Olv. Ésa. 40 : 1—11.

Itt egy öreg emberről van szó, akiről a biblia azt mondja, hogy kegyes ember volt s várta Izráel vigasztalását. Izráel vigasztalása a Messiás volt s bár nehéz volt a nép helyzete, bár sok sanyargatásnak volt kitéve, bár sokan beleuntak a várakozásba, bár

sok hitetlenség és elvadászás uralkodott a nép között, mégis voltak, akik várták Izráel vigasztalását. Milyen türelem, milyen hit, milyen kitartás kellett ehhez! Hogyan gunyolhatták némelyek. Kacaghattak rajta, de ő várt. Nem emberekben bízott, tudta, hogy el kell jönnie annak, akit vár. Azt kell itt kérdezni, milyen a mi várakozásunk?

1. Mit várunk mi? Olyan világban élünk, hogy sokan ellanyhulnak a várakozásban és sokan mást várnak már, mint amit kell. Sokan csak a külső sors jobbra fordulását várják, gazdagságot, boldogságot, hatalmat, külső békességet. Sokan mondják: elég, ha itt e földön baj nélkül élünk, nem kívánunk többet. Megelégszenek a földi élet könnyebbtüésével. Elfelejtik, hogy lelki életünk is van s erre nézve kell várnunk valamit. Vannak várakozó lelkek. Hogy várja egy beteg a gyógyulást, egy vándor a megérkezést, egy rab a szabadulást! És hogyan várunk? Türelmellenül, követelőzve, erőszakosan.

2. De Simeon nem ezt várta és nem így várta. Isten megmondotta neki, hogy nem hal meg, míg meg nem látja a Krisztust. A mi várakozásunknak is az a baja, hogy nem azt várjuk, amit kell. Külső nyereségekkel nem lesz gazdagabb az életünk. Nem az a nép igazi orvossága, hanem a lélek Istennel való kibékülése, ez az igazi vigasztalás. Várjuk e mi ezt a kibékülést? Erre van szükségünk. Azért nyugtalan az életünk, mert ez nincs meg. Hogyan kell erre várni? Türelemmel, imádsággal, engedelmességgel. Nem törődve vele, hogy mit mondanak az emberek, hogy lebecsülik és megvetik, amit mi várunk.

Isten igéje szól: vigasztaljátok az én népemet. Az ő népe mi vagyunk, nekünk szól a vigasztalás: eljön a Megváltó, aki bennünket Istenhez vezet. Jézus példázatot mondott a tiz szűzről. Őt közülök belefáradt a várakozásba. Nem voltak hitlenek, csak elfáradtak. Isten sokszor megpróbál bennünket, de nekünk ki kell tartani. Kiáltás hangzik: Itt van az Úr. És akkor fel kell venni mécesünket, fogadni kell őt.

Látták szemeim.

Lukács 2:27–32. Olv. Lukács 2:1–18.

Simeon megérezte azt az örömet, amire egész életén át vágyott, hogy megláthatta a Krisztust. A karácsonyi öröm a Krisztus látásának az öröme. Nem másért kell örvendeni karácsonykor, hanem azért, hogy láthatjuk az Urat. Minden földi öröm mellékes ilyenkor. Aki csak látta valaha az Urat, míg a földön járt, örömmel telt meg a szive. A pásztorok örvendeznek, mikor látják a betlehemi gyermeket. A bölcsek, mikor meglátják a csillagot, igen nagy örömmel örvendeznek. És azt igéri nekünk Isten igéje, hogy mikor az örökkévalóságban meglátjuk az Urat, meg leszünk elégedve az ő látásával.

1. Simeon egész élete várakozás volt azért, hogy meglát-

hassa Krisztust. Csak ezért élt. Csak ebben bizott. Mikor meglátta, áldotta az Istent, mert élete beteljesedett, elérte, ami ígérve volt neki. A mi életünk is örömtelen és hiányos, amíg Krisztust nem láttuk. Milyen szomorú az az élet, amely nem erre vár, amely nem ezért él. Azért tétova és bizonytalan a világ élete, mert másban keresi a maga célját. Azért erőtelen a mi életünk. Nekünk akkor teljesedik be az életünk, ha Krisztust láttuk. Sokan azt mondják: hiszen ismerjük őt, hallottunk róla, talán imádkozunk is hozzá, sok mindent tudunk felőle. De mennyire más látni őt. A jeruzsálemi asszonyoknak azt mondta Jézus: boldogok lehettek, hogy láttatok. Mi nem láthatjuk testi szemeinkkel, de láthatjuk a lélek szemével. Láthatjuk a magunk életében, amint áldott kezével segít hordozni a mi terheinket, láthatjuk a betegségben, amint megérinti a tűzben égő arcunkat, látjuk a munkánkban, amikor azt könnyebbé teszi. Milyen élet az, amely meglátta őt, mint megváltót, üdvözítőt, áldott orvost, kegyelmes Urat. Hogy fakad ebből az öröm: láttuk az Urat.

2. De az Úr látása nem olyan, mint bármi látás ezen a világon. Aki az Urat látta, az nem maradhat olyan, mint volt, annak mássá kell lennie. A pásztorok élete milyen más lehetett azután, hogy látták a jászolban fekvő világváltóját. Aki vele találkozott, mássá lett az élete. Így kell lenni velünk is. Isten Krisztust világosságú adta a világra. Annak az életnek, amely vele közösségbe jutott, világos életnek kell lennie, meg kell világosodnia, hogy másoknak is vihessen a Krisztus világosságából. Ezért a látásért van a karácsony, ezért ünneplünk ma, ezért van fellelve az Úr asztala: Jézus meg akarja mutatni magát nekünk. Akarjuk-e látni, akarunk-e örömmel, világossággal, erővel megtelt életet. Ha igen, boruljunk le a bölcső előtt, amelyben ő fekszik és mondjuk: Áldott légy Uram, hogy látták az én szemeim a te üdvösségedet!

A betelt öröm.

Ján. 3 : 28—30. Olv. Máté 2 : 1—11.

Keresztelő János betöltötte hivatását. Az ő feladata volt, hogy figyelmeztesse a népet a Krisztus eljövételére. Krisztus megjelent: neki nem volt több munkája. Milyen öröm és békeség tölthette be a szívét. Ugy érezte magát, mint ebben az igében is van, mint egy vőlegény barátja, aki tanúja és előkészítője volt annak, mikor két egymás számára alkotott lélek egymásra talál. Neki csak örvendenie lehet, több feladata nincs. Ime Krisztus, akinek eljövését hirdette, megjelent, az övéi közé jött, az övéi megismerték, az ő életének ez volt a legnagyobb öröme.

1. Isten arra szánt minket ezen a földön, hogy megismerjük és megtaláljuk azt, akit érettünk küldött. Hallottuk az ígéretet a Krisztus felől, hallottuk az üzenetet arról, hogy ő megjelent, hogy bűneinket elvette, ez az üzenet nekünk szólt. Milyen szomorú és

fájdalmas az, ha a lélek nem hallotta meg ezt az üzenetet. Ha a mi számunkra a Karácsony csak valami külsőleges ünnep, nem a Krisztusra találás, a Krisztus által való megtalálás ünnepe. Krisztus a maga egyházának boldog, dicsőséges vőlegénye, aki azért jött, hogy találkozzék az egyházzal. Ebben a találkozásban mi is részesek vagyunk. Hálásaknak kell lennünk azért az ajándékért, amit most kaptunk. Hálásaknak kell lenni azért, hogy ez az üzenet hangzik az egyházban, hogy szól az ige és bizonyosságot tesz Krisztusról, a mi Urunkról.

2. Amint Keresztelő János feladata az volt, hogy hirdesse a Krisztus eljövételét, nekünk is feladatunk ez. Bizonyosságot kell tennünk a körülöttünk levő lelkeknek arról, hogy Krisztus itt van, hogy ő megváltott s hogy minden léleknek, amelyet ő kiválasztott, meg kell találnia őt. De ez a feladat arra való, hogy ez által Krisztus növekedjék. Nem a mi dicsőségünket kell keresnünk, hanem a Krisztus hatalma, uralma növekedését. Milyen csodálatos alázatosság van a János szavában: Krisztusnak növekednie kell, nekie meg alászállni. Nekünk is tudnunk kell alászállani, jelentéktelenné válni, engedelmességben elmerülni, magunkról elfelejtkezni Krisztus dicsőségére. A karácsonynak sokszor az a kísértése, hogy magunkat látjuk benne elsősorban, a saját nagyságunkat, jóságunkat, most Isten arra figyelmeztet, hogy a Krisztus nagyságát lássuk, aki eljött értünk s akiről nekünk mások előtt bizonyosságot kell tennünk. Ez az igazi karácsonyi szolgálat: megsemmisülni, hogy Krisztus hatalma legyen nagy.

I. L.

I.

**Az Igehirdetés ellenőrzésének kérdése a sepsi-
egyházmegyében.**

1. Az egyházmegye egy régebbi határozata.

A sepsi-i egyházmegyében az igehirdetés ellenőrzése nem új gondolat. Már 1929-ben egyik lelkészértekezleten felmerült az ellenőrzés szükségességének gondolata.

Kiss Albert esperes és Tökés József főjegyző előterjesztésére az értekezlet foglalkozott ezzel a kérdéssel, sőt az ellenőrzés gyakorlati megvalósítására nézve egy határozatot is elfogadott, melynek a lényege az volt, hogy közösen látva az igehirdetés nagy szükségét, feltétlen kívánatosnak tartjuk, hogy igehirdetésünkben esperesünk meghallgasson, ellenőrizzen, utasításaival és segítő tanácsaival ellásson. A határozatnak volt egy nem lényegtelen pontja, mely az egész ellenőrzést nyomban problematikussá tette, az, hogy az esperes minden előzetes bejelentés nélkül az istentiszteleti időben — nem hamarabb és nem később — megjelenik az illető gyülekezetben, mint hallgató résztvesz az istentiszteleten, végighallgatja a prédikációt és a lelkéssel közli észrevételeit.

Ezt az egyhangulag elfogadott értekezleti határozatot az egyházmegyei közgyűlés is megerősítette. Az egyházmegyei közgyűlés az esperesnek az előbbi határozat értelmében kötelességévé tette az igehirdetés ellenőrzését.

Ennek a tervnek — bár a gondolat a lelkészértekezlettől indult el s az egyházmegyei közgyűlés is a javaslatot elfogadta és az ellenőrzést az esperesnek kötelességévé tette — a lelkészek részéről nem volt valami lelkes fogadtatása.

Két ok miatt: egyik, hogy a világi elem előtt az ellenőrzés ténye azt a gyanút kelti, hogy ilyen eljárásra a lelkészeknek az igehirdetésben való hűtlensége miatt van szükség és még gyanúsabbá teszi a magatartást a lelkészekkel szemben, mint amilyen e nélkül is.

A másik ok az, hogy a gyülekezet előtt sem tesz a lelkészre nézve a hirtelen jövő esperesi látogatás kedvező benyomást, különösen olyan helyen, ahol a gyülekezet valami ok miatt a lelkészre neheztel. Mindjárt megindul a gyülekezet egyes tagjai részéről a gyanúsítás lelkésze ellen.

* Előadás a sepsi-i egyházmegye szept. havi lelkészi értekezletén.

A terv végrehajtása alig haladt túl esperestünk által néhány gyülekezet lelkészének meglátogatásán. Talán azért, mert az esperesre nézve is kellemetlen volt ez a látogatás, amelyik minden szépítgetés ellenére mégis csak hivatalos ellenőrzés számba ment, másrészt, mert az esperes is csak *egy* ember, aki ekkora munkát saját gyülekezete elhanyagolása nélkül nem végezhetett el. Ha az ellenőrzés előbbi módja állandó gyakorlattá nőhetne volna ki magát, az igehirdetés lényegét tekintve nagyon kevés megújuló változást eredményezhetett volna, eltekintve olyan nem kívánatos visszaélésektől, melyek bizonyára előfordultak volna annál inkább, minél intenzívebb az ellenőrzés, hogy a lelkész előre jól elkészített, megtanult és tartalékba helyezett prédikációval minden meglepetés-szerű lehetőség ellen biztosítja magát.

Ha a tervezet nem is tudott életképessé válni, annyit mégis eredményezett, hogy a sepsi-i értekezletnek a munkájában az igehirdetés, mint gond, első helyre került, amiről hónapról-hónapra tartott értekezleti megbeszélései tanuskodnak.

2. A sepsi-i lelkészértekezlet újabb határozata.

Hogy egyházmegyénk az ellenőrzés és szükségességének megállapításával milyen egyetemes hiányon akart segíteni, igazolja az a tény, hogy nyolc év után az egyházkerületi értekezlet vezetősége az igehirdetés ellenőrzését az egész kerületre nézve, mint szükséges feladatot állapította meg.

Egyházmegyénkben a kerületi értekezlet leiratának tárgyalása alkalmával az ellenőrzés kérdése másodizben került megbeszélésre. Értekezletünk e másodszori tárgyalás rendjén régebbi határozatát fenntartotta, tapasztalatai mérlegelése után azonban a megoldás útján egy komoly lépéssel tovább haladt. Értekezletünk válaszképpen a kerületi leiratra javaslatképpen elfogadta, *saját kebelében pedig azonnal életbeléptette* azt a határozatot, hogy: „Minden lelkész köteles minden hónapban elmondott templomi prédikációjának vázlatát az egyházmegyei lelkészértekezlet elnökéhez beküldeni. Elnök az összegyűjtött prédikációkat átnézés végett valamelyik lelkésznek kiadja, e munkával megbízott lelkész a következő havi értekezleten a beadott prédikációk alapján feltárja a hiányokat, szükségét, melyeken az igehirdetés és a szolgálat hűséges betöltése érdekében segíteni kell.“ Az ellenőrzésről a hangsúly egymás támogatására, segítségére, tanácsolására, a közös gondok testvéri megbeszélésére esik.

Előbbi javaslatot az értekezlet *egyhangulag* fogadta el, mert úgy érezte, hogy az szükségből született és mert reméli, hogy a határozat őszinte, komoly és hűséges végrehajtása az igehirdetésben csak segítségül szolgálhat.

Nem vonom azonban kétségbe, hogy mivel a javaslatot elfogadó és a határozatot kimondó értekezleten e határozat indoklása kellő alapossággal nem történt meg, lehetnek lelkészek, akikben a második határozat is, éppúgy mint az első, talán vegyes érzelmeket keltett.

3. A javaslattevő személyes reflexiói.

Két dolgot kell itt megemlítenem:

Egyik: Bocsánatot kell kérnem lelkésztestvéreimtől a javaslat megkockáztatásáért. Nem azért, mintha megbántam volna, amit tettem. Sőt! Amikor a kerületi leiratot tárgyaltuk, a kérdés előadója nem én voltam. Az előadói javaslat ekkora terhet nem zúdított a nyakatokba. Megelégedett az egyházmegye régebbi határozatának fenntartásával. Én akkor, mint egyik ad hoc hozzászóló, érezve az igehirdetés nagy szükségét az ellenőrzés szükségességével együtt, nem látva azonban azt teljes összefüggésében, sejtélem-szerűleg, de megfontoltan tettem a prédikációk beküldésére vonatkozó javaslatot. És ti bizonyára ugyanannak a szükségnek érzése és indítása folytán sejtélem-szerűleg, de megfontoltan ezt a javaslatot elfogadtátok. Azért kérek tőletek bocsánatot, mert eddigi munkátokon felül a prédikációk beadása új terhet és kötelességet jelent. De meg azért is, mert talán némelyek „gusztusát“ (Igy ír egyik lelkész) meggondolatlanak látszó vakmerőséggel megbotránkoztattam, mintha igehirdetői szabadságotokban akarnék titeket korlátozni.*

A másik dolog rámnézve sokkal jelentősebb. Megköszönöm, hogy a prédikációk átnézésének „élvezetes“ (ezt kívánta egyik lelkészársam) munkájával megbízotok. Megvallom őszintén, tizenkét év óta, amióta törvényesen felhatalmazva egy gyülekezetben az Igét hirdetem és veletek egy egyházmegyében szolgálok, soha ekkora gonddal, féltő nyugtalansággal és izgalommal nem gondoltam az igehirdetés fenségesen komoly voltára, ilyen mélyen nem gondoltam gyülekezetem és egyházmegyénk gyülekezetei szükségére és ekkora testvéri felelősséggel, naponként tusakodó könyörgéssel sohasem gondoltam huszonnyolc lelkészársamra, akik magukra hagyatottan küzdenek az Ige szolgálatában. Öt héten át, prédikációtok olvasása és tanulmányozása közben veletek keltem és feküdtem, kérdéseitekben veletek küzdöttem s nemcsak a magam, hanem mindnyájunk közös szükségén együtt emésztődtem. Az előkészület a mai napra élő tűz volt, mely megpróbált, tisztított és még jobban hozzátok forrasztott.

II.

Az ellenőrzés indokolása.

1. Az ellenőrzés jogosultsága és lehetősége.

Az ellenőrzés kérdése körül támadt homályosság eloszlatásáért felelünk kell néhány kérdésre, melyek bennem e kérdéssel való foglalkozás közben állandóan ott éltek s valószínűleg másban is feltámadtak.

Első ilyen kérdés: ellenőrizheti-e valaki az én igehirdetésemet? A felelet rövid és határozott: *Ellenőrizheti.*

* Előadásom végén talán megbocsátotok, lehet, hogy egyesek még jobban megneheztelnek.

Az igehirdetői megbíztatás két oldalról történik. Isten és az anyaszentegyház részéről. Sokan ennek a két oldalú megbíztatásnak csak az egyik oldalára tekintenek. Ha azt állítjuk, hogy a megbíztatás csak Istentől származik és semmi földi rendtől nem, akkor azt állítjuk, amit a szekták, annak minden tévedésével és veszélyével. Ha viszont azt állítjuk, hogy a megbíztatás csak az egyháztól származik, ez katolicizmus, annak hierarkikus bürokratizmusával és lelkiismereti kényszerével. Ha a megbíztatásnak akár előbbi, akár utóbbi oldalát nézzük, a két oldal egymástól való elválasztásában, akkor vagy azt valljuk, hogy senki másnak felelősséggel nem tartozom, egyedül Istennek, vagy azt, hogy teljesen elég a hivatalos ellenőrzés.

A református egyház belső felépülésére nézve éppen az van döntő jelentőséggel, hogy benne a két vonás, az egyház emberi és isteni oldala egymástól sem el nem válik, sem egymással nem azonosul, amint előbbi a szektánál és az utóbbi eset a katolicizmusban történik. A mi egyházunkban a két vonás a legteljesebb vonatkozási közelségben áll egymással, sem egymástól el nem válva, sem egymással nem azonosulva. Ezt úgy kell értenünk, hogy az egyház látható felépülésében és rendjében állandóan Isten igéjének ítélete alatt áll.

Előbbi megállapítás az igehirdetés ellenőrzésével kapcsolatban azt jelenti, hogy az abszolút ellenőrző fórum Isten, de azt is jelenti, amit pedig nem szabad elfelejteni, hogy az egyháznak *Isten Igéjén* és az Isten igéjén alapuló *hitvallásokon* nyugvó *rendje* van, a lelkipásztor ebbe a rendbe beletartozik, szolgálata hűséges betöltéséért ennek a törvényes rendnek is felelős. Az igehirdető a megbíztatást az igehirdetésre nem közvetlenül Istentől, nem is csupán az egyháztól nyeri, hanem — így mondhatom — Istentől az anyaszentegyházon át. Lelkiismereti és igehirdetői szabadságunkra való hivatkozással, úgy gondolom inkább a szektaság oldala felé hajlunk, vagyis hajlandók vagyunk azt vallani, hogy senki másnak az igehirdetésben felelősséggel nem tartozunk, csak Istennek. Ezt az elvet körömszakadtáig védelmezte egyik lelkész társam, aki semmiképpen sem akar az ellenőrzés gondolatával megbékülni.

Mi az egyháznak törvényesen elhívott, felesküdt és felelősséggel tartozó szolgálói vagyunk. Az anyaszentegyház rendje éppen azt a célt szolgálja, hogy Isten választott seregét minden önkényeskedéstől megóvja, a szolgák és a hívek, vagy gyülekezetek szubjektív kilengéseit az Ige korlátai között tartsa. Mi lenne az egyházból, ha minden szubjektív akarat benne szabadon érvényesülhetne? Mint törvényesen elhívott szolgák éppen mi vagyunk elsősorban arra kötelezve, hogy az egyház törvényes rendjének őrjei legyünk, ahhoz alkalmazkodjunk, törvényes intézkedéseinek magunkat alá vesszük és az alkalmazkodást és engedelmisséget másoktól is megköveteljük.

Az organizált egyház életműködésének éltető középpontja az igehirdetés. Isten Igéje által gyűjti seregét, Igéje által közli a

Krisztusban adott megváltás örömtüzenetét, Igéje által közli akaratát, Igéje által kormányozza választottjainak seregét. Az egyház egész élettevékenysége az igehirdetésből indul ki, mint forrásból és arra tekint, mint célra.

Az egyháznak életérdeke, hogy Isten igéje hirdettessék. Ezért állíttatott be az igehirdetők rendje. Gondját azonban nem csak az képezheti, hogy Isten igéje valamilyen módon hirdettessék. A reformáció és a református egyház éppen annak a kihangsúlyozására összpontosította minden erejét, hogy Isten Igéje helyesen hirdettessék. Az egyház is igehirdetőinek nem csupán azt az általános megbízást adta, hogy Isten igéjét hirdessék, hanem, hogy helyesen hirdessék. Amikor ezt hangsúlyozza, nyilván arra gondol, hogy Isten igéjét meg lehet hamisítani, hogy van nem helyes és nem igaz, hanem hamis igehirdetés is. Hogy az egyháznak ez a gondja nem alaptalan, éppen a reformáció ténye igazolja, de, hogy a reformált egyházakban is ez az aggodalom nem függeszthető fel, az igehirdetés története igazolja, különösképen a hozzánk oly közel álló XIX. sz. igehirdetése, melynek racionális és liberális szálai átszövik századunk igehirdetését is.

Az egyház felelős azért, hogy szolgálja az Igét helyesen hirdessék. Hogyan állapíthatja meg azt, hogy helyes vagy hamis az igehirdetés, ha az ellenőrzést nem gyakorolja? Az egyháztól ezt a jogot senki el nem vitathatja, kétségbe nem vonhatja. Minden ellenőrzés elleni tiltakozás az egyház lényegének és az igehirdetői szolgálatnak alapjában való félreértéséből származik.

Az igehirdetés ellenőrzésének jogosultságán túl egy másik kérdés az ellenőrzés *lehetősége*. Mi képezi az egyház kezében azt az objektív alapot, mellyel az igehirdetést megméri, mellyel az ellenőrzést gyakorolja? Ilyen objektív alap, ha azt a maga abszolút tévedhetetlen voltában nézzük, csak Isten Szent Lelke, aki az emberileg hirdetett beszédet a hallgató szívében Isten tulajdon szavának nyilvánítja. Abból a tényből azonban, hogy az egyház életműködését törvényesen megállapított és Isten Igéje által körülhatárolt rendben gyakorolja, ebből az is következik, hogy van olyan relatív objektív alap is, melyhez élete igazodik. Három ilyen alap van, melyhez az igehirdetésnek alkalmazkodnia kell és lehet: *a Szentírás Igéje, a Hitvallások és a Theologia*. Az egyház, amikor lelkipásztorait kibocsátja, az igehirdetésben ehhez a hármas alaphoz köti hozzá őket a hivatali eskü bevételével: „A teljes szentírást szorgalmasan tanulmányozom, Isten igéjét egyházunk hitelvei szerint tanítom, s alkalmas és alkalmatlan időben tisztán és híven hirdetem.” (E. T. i., melléklet.) Az egyház kezében van tehát olyan objektív mérték, melyhez az igehirdetésnek igazodnia kell, mellyel az igaz beszédet a hamistól megkülönbözteti s amelyhez való alkalmazkodásra igehirdetőit kötelezi és amelynek mértéke alatt őket bármikor ellenőrizheti.

Részünkről az egyház rendjéhez való alkalmazkodás első nyilvánkoztatását az egyház által előírt theologiai tanulmányok el-

végzése jelenti. A theologia elvégzése azonban csupán a legelemibb alapot, képesítést adja meg az igehirdetéshez, hogy aztán ennek alapján az egyház szolgálói közé felvegyen és a szolgálatra kibocsáthasson. A theologia elvégzése csak a „fundamentum initium“ és nem a „finitum“. Nem a theologia bocsát ki, hanem az egyház. Az egyház kezdetnek elfogadja az igehirdető kezessége képpen theológiája által adott képesítést. Hangsúlyozom, hogy kezdetnek. Az esküben a lelkész kötelezi magát, hogy ebből az initiumi állapotból a tanulmányozás által halad a finitum felé, a szolgálat tökéletesebb betöltése felé, mint amennyire őt a theologia rövid néhány év alatt fel tudta szerelni.

Semmi reális alapja nincs tehát az olyan értelmű tiltakozásnak sem, mely a theologia elvégzésére hivatkozik. A theológiát lehet, hogy valaki elvégezte, de a szolgálatot éppen ekkor kezdte el s most már ez a második tény kötelezi.

A theologia a felkészülés kezdeti állapotát őrzi ellen. Az egyház közvetlen ellenőrzése ezután következik. A felszentelés és kibocsátás azt jelenti, hogy a lelkész egy kisebb kezdeti ellenőrző fórum hatásköréből az egyház ellenőrző hatáskörébe jutott. A számotadásnak nincsen vége, az tovább folytatódik, csak az egyház most ezt más formában gyakorolja.

A Szentírás és a hitvallások, melyek az igehirdetésbe kötnek, nem a theologia, hanem az egyház könyvei. A theologia a tiszta tan feletti örökéssé, mint az egyház theológiája nemcsak a kiképzés alatt álló ifjak előkészítésével tesz szolgálatot. Az igazi egyház a theológiától mindig szívesen tanul s az igazi theologia mindig az egyháznak szolgál.

A theológiának akkor sikerült tökéletes előkészítő munkát végezni, ha meghatározó életérdekké tudja tenni a Szentírást a lelképásztor és szolgálatában. A lelképásztori munka forrása, vezetője és célja a Szentírásból hangzó isteni akarat. A Szentírás szava s hitvallások és a theologia magyarázásában vált közvetlenebbül érthetővé.

Az igehirdetőt az egyház azért állítja szolgálatba, hogy a gyülekezetnek Istennek a Szentírásban szóló üzenetét tolmácsolja a prédikáció bizonyágtételében. A prédikáció tehát nem szabad, hanem teljességgel kötött beszéd, a Szentírás igéjéhez. A prédikáció nem theológiát és nem reformáció korabeli hitvallást hirdet, hanem Isten igéjét, úgy azonban, hogy mind a theológiának, mind a hitvallásnak Szentírásmagyarázatát és értelmezését állandóan irányadónak tekinti. Biblia nélkül nincs prédikáció és nincs egyház. Isten igéje parancsolja és az egyház hitvallásaiban vallja, hogy minden beszéd az egyházban a Biblia szavához való ragaszkodással áll, vagy annak mellőzésével esik. „Ami kezdettől fogva vala, amit hallottunk, amit szemekkel láttunk, amit szemléltünk és kezeinkkel illettünk az életnek igéjéről... hirdettük néktek, hogy néktek is közösségetek legyen velünk és pedig a mi közösségünk az Atyával és az ő Fiával, a Jézus Krisztussal.“ (1. János

1, 1—3.) A Szentírásból áramlik az élő vizek forrása és a mi megbízatásunk az, hogy alázatos hűségben és engedelmisséggel merítsünk ebből a forrásból és közvetítsük a gyülekezetnek, mely nem akármilyen beszédre, hanem éppen Isten igéjére szomjúhozik. A lelkipásztor szentíráshoz való kötöttségének megvannak a maga veszélyei. Ilyenek pl., hogy csak fel kell nyitni a Bibliát és a gyülekezet már Isten igéjét hallja (orthodoxia), vagy beszélnie lehet akármit és az már Isten Igéje (racionálizmus). E veszélyektől az igehirdetőt csak az óvja meg, ha gyakran gondol a hivatali eskü kötelezésére s ha állandó tanulmányozással keresi a Szentírás igazi értelmét.

Hogy az igehirdetés helyes vagy nem helyes, igaz vagy hamis, a Szentírással, a hitvallásokkal és a theológiával, mint relatív objektív mértékkel mérhető. Nem minden prédikáció igaz, hanem csak az, amelyik a Szentírás alapján áll, Istennek a Szentírásban foglalt akaratát tolmácsolja, az egyház fundamentumát képező hitvallások tanításával nem ellenkezik, hanem egyezik. Más mérték nincs, de ez elég is!

Az egyháznak nemcsak joga, hanem kötelessége, hogy az igehirdetés fölött a Szentírás, a hitvallások és a theologia szolgálatának igénybevételével az ellenőrzést gyakorolja. Az egyház önmagáról mondania le, ha a tan tisztasága feletti örködsről lemondana és ezt a feladatot nem sorozná legelső helyre. Amiképpen az igehirdetés az egyházban egy állandó élő folyamat, éppenugy az egyház örködő tevékenységének is állandó élő folyamatnak kell lennie.

Még gondolatban sem szabad annak a tiltakozásnak megfogamzania, mely az egyház ellenőrző jogát kétségbe vonja.

Dávid Gyula

(Folytatjuk.)

A romániai baptista egyház.*

Szekta, vagy egyház ?

Az általános református egyházi vélemény a baptista gyülekezeteket egy kalap alá veszi a szektákkal és velük mindenféle közösséget megtagad. Így tesz a sárospataki református theologiai akadémia tanári kara is, „A szekták és az ellenük való védekezés módjai” című füzetében. (Sajtó alá rendezte: Dr. Mátyás Ernő igazgató Sárospatak, 1933. 72 oldal.) Így a Királyhágómelléki Református egyházkerület iratterjesztése, melynek „Tévelygők” című kiadványa (Irta: Peleskey Sándor. 32 oldal. 1933.) a millenisták, bibliatanulók, adventisták, szombatosok és baptisták tévelygéseiről szól. A kötelező használatra elrendelt konfirmációs káté (Irta: Debreczeni István) ugyancsak szekta névvel illeti a baptistákat. Látnivaló tehát, hogy nem kis bátorságra van szükségem, mikor a fentiekhez hasonló tekintélyekkel és az általános közvéleménnyel szemben „baptista egyházzról” szólok.

Teszem ezt két okból: 1) A szekta, szektáskodó szó a köztudatban annyira terhelt, hogy már a pusztá használata is értéktelétet (megvetést) fejez ki és sértő, márpedig cikkemmel sérteni senkit sem akarok. 2) Református dogmatikai felfogás szerint az egyháznak három ismertető jegye van: Isten Igéjének (Krisztusnak) hirdetése, a sakramentumok kiszolgáltatása és az egyházfegyelem gyakorlása. Miután e három feltételnek a baptista gyülekezetek megfelelnek (az egyházfegyelmet illetőleg sokkal inkább, mint a reformátusok), miért tagadnók meg az egyház elnevezéstőlük? Különösen, ha meggondoljuk, hogy az unitáriusokat, akik pedig nem hisznek az Igében (Krisztusban), egyház névvel tiszteljük meg.

Véleményem szerint a baptistákkal szembeni előítéletünk főként két okra vezethető vissza: 1) A magyar református egyház is, (mint általában az összes ú. n. történelmi egyházak) nép-egyház, tagjainak nagy részét nem az egyéni hitvallás, hanem a vérségi kapcsolatok (beleszületés) kapcsolja a gyülekezetekhez. Egy ilyen egyház számára az egyéni meggyőződést követelő mozgalmak annál veszélyesebbek és ennél fogva annál ellenszenvesebbek, minél

* A IKESZO 1936 évi csombordi konferenciáján megbízást nyertem a baptisták munkájának tanulmányozására és ismertetésére. E cikkel ennek a kötelezettségemnek kívánok eleget tenni.

halványabb az illető egyház tagjainak hitvalló öntudata. Ez pedig a század fordulója körüli magyar református egyházban elég gyenge volt. Másfelől minden nép egyházban van egy római tendencia: az egész népet akarja üdvözíteni és mindig intézménynek felfogott önmagát kívánta biztosítani (hány református ember vallja még ma is, hogy egy parochia fenntartásához 100 hold föld biztosabb alap, mint 1000 református lélek) szemben a szabad egyházakkal, melyek a hangsúlyt az egyes hívekre helyezik. Végül a magyar református egyházban nemcsak elhalványult a missziói erő, de sőt — hacsak nemzeti missziót nem értett alatta — egészen idegenné is vált.

2) A baptista misszió, egyházi vezetők nyilatkozatai szerint, sokszor dolgozott meg nem engedett eszközökkel. Kicsinyes emberi érdekek, bosszú, sértődöttség, hiúság sokszor játszottak közre egyházunk elhagyásánál. A sok „futkározó atyafi“ között nehéz volt megkülönböztetést tenni. Az első baptista prédikátorok nálunk nagyobb-részt tanulatlan, sőt itt-ott faragatlan emberek voltak s a lelkiismereti szabadság elve alatt sokhelyt fordult elő olyan hitbéli szabadosság, melyért ma talán egyetlen baptista prédikátor sem vállalná a felelősséget. Sokan nevezték magukat baptistáknak, akik nem voltak azok.

A megértésre kedvező mai helyzet.

Ma mind a két ok szűnőfélben van. Egyfelől református egyházunk nép-egyházának kereteit hitvallással kívánja kitölteni, maga is hitvalló (s ebből önként következőleg: missziói) egyház kíván lenni, anélkül, hogy a népiségben reáblított áldott lehetőségekről és szent kötelességekről lemondana. Másfelől a romániai baptista gyülekezetek — részben belső szükségből, részben államjogi helyzetük biztosítása érdekében — kénytelenek voltak tömörülni, teológiai szemináriumuk van és a legszorosabb kapcsolatot tartják fenn az egyik legnagyobb protestáns világalakulattal a baptista világszövetséggel.

Jóllehet az új (1928 évi) kultusztörvény a baptista kultuszt nem említi a bevett felekezetek között (21. cikk), 53 ik cikkében külön biztosítja a baptista egyházak jogait, úgyhogy lehetséges, hogy a 22. cikk alapján a baptista egyház államjogi helyzete valamikor a miénkkel lesz egyenlő. Teológiai szemináriumuk felállítására Bucureștiben képzett igehirdetők kiküldését és a baptista misszióknak hitvallási alapra fektetését fogja szolgálni, a külföldi nagy baptista egyházakkal való szoros kapcsolatuk pedig a baptizmus nagy lelki vívmányaival, gondolataival való meggazdagodásukat segíti elő.

Nem egy baptista hívő vagy prédikátor foglal el előkelő helyet az egyháztörténelemben. Ha Roger Williams megérdemelte a kálvini reformáció hatalmas genfi emlékművében előkelő helyét a mi Bocskay Istvánunk mellett, ha Carey Vilmost a modern misszió atyjának nevezzük, ha Spurgeon H. Károly prédikációt mind a mai napig minták gyanánt tanulmányozzuk, ha Bunyan János „Zarándok útját“ és Skrefsrud Olsen Lars hősi életrajzát a

református egyház iratterjesztése adja ki hívei hitéletének elmélyítése céljából, ha Rockefeller jótékony alapítványainak áldásait mi is élvezzük, (ezelőtt 10 évvel még 10 erdélyi theologusnak jutott Rockefeller stipendium), akkor nyugodt szívvel foghatunk baráti kezet azokkal, akik a fentiekén kívül még sok száz kiváló egyháztörténelmi személyiségnek (Oucken János, Lyman Moody stb.) kívánnak elsősorban szellemi örökösei, hitvallásának részes-társai lenni.

A evangéliumi keresztyénséget képviselő protestáns felekezetteknek feltétlenül össze kell fogniok. Ki kell építenünk kapcsolatainkat úgy a magyar, mint a szász lutheránus egyházakkal, mint a baptistákkal. Elég szegény — bár a hangsúlyozottan magyar illetve szász jelleg miatt érthető, — hogy a két nagy testvérfelekezet két Erdélybe szakadt ága jóformán tudomást sem vesz egymás létezéséről.

A baptistáktól a református egyház missziói erőt és hitvalló, fegyelmezett öntudatot nyerhetne, viszont a baptista egyház kereteinek kiéplésében, külső életműködésében jótékonyan érezhetné az erősebb testvér támogató szeretetét.

Egyik idősebb lelkészársam említette a napokban, hogy néhai való jó Balogh Ferenc debreceni professzor arra intette őket, hogy missziói erőt és hitet a baptistáktól tanuljanak. Vajjon tanultak-e atyáink tőlük? Bezzeg valamikor még égett a misszió tüze. Az első román nyelvű bibliát magyar református fejedelem, I. Rákóczy György, adta az evangéliumra szomjuhozó román nép kezébe, de hogy ma az orthodox synodus bibliát nyomtat és ad híveinek kezébe, az már a baptisták érdeme.

A romániai baptisták száma.

Az ország össznépességéhez viszonyítva elenyészően csekély. Hivatalosan mintegy 60.000 gyülekezeti tagot tartanak nyilván, akik a baptista ritus szerint megkeresztelkedtek, azaz alámerítettek és a kultusz törvény előírásainak megfelelően, mint baptisták vannak elkönyvelve. Körülbelül ugyanennyi, inkább több a baptista szülők gyermeke és 10.000-re tehető azoknak a száma, akik noha régi felekezetüket hivatalosan nem hagyták el, a baptista összejöveteleket rendszeresen és szívesen látogatják. Nemzetiségük szerint a gyülekezeti tagok románok (40.000), magyarok (10.000), oroszok (Beszarábiában) és csekély számban németek. A különböző nemzetiségű baptisták, bár egymással a legbarátabb viszonyban élnek és nemzetiségi hovatartozásukat Krisztushoz tartozásuknak alávetik, hitüket egymástól elkülönülten és teljesen függetlenül gyakorolják. Egyetlen közös intézményük szervezeti kapcsolataikon a bucarestiti baptista szeminárium, melyet az Egyesült Államok Baptista Déli Missziójának külmissziói társulata tart fenn. A szemináriumban négy tanár és több segédmunkás tanít. A tanfolyam 4 esztendő. Szükséges előképzettség 7 elemi. Akinek nincs középiskolai végzettsége, a tanfolyammal egyidejűleg a liceumot is elvégzi.

A két szemeszter közti szüneteket a hallgatók vidéki prédikátorok mellett töltik. Előadási nyelvek: angol, román és magyar. A jelenlegi 36 tanuló közül 8 magyar.

Szervezetük.

Az összes Romániában élő baptisták az 1928-ban szentesített kultusz törvény hatása alatt egy közös központi szervezetet építettek ki, mely mint véleményező és indítványozó testület áll a gyülekezetek felett és képviseli azokat s az egyetemes baptista érdekeket, de semmiféle közigazgatási, vagy bírói joga a gyülekezetekkel szemben nincsen. Ez a szerv a Romániai Baptista Hitközségek Szövetsége (Uniunea Comunităților Bisericești Baptiste din România), melynek létesítését a vallás- és közoktatásügyi miniszterium 1934-ben hagyta jóvá. Jelenlegi elnöke Ioan Socaciu földbirtokos bánsági körzeti prédikátor. Titkára Joan Staneschi București. A négy alelnök közül egy magyar: Molnár Károly timișoarai prédikátor. Minden ezer baptista választás útján 1 képviselőt küld az országos szövetségbe. A képviselők száma jelenleg 65. Ezek alkotják az unió nagybizottságát.

Az unió 1936-ig 4 nemzetiségi osztályra oszlott, azóta pedig a román osztály területi elhelyezkedése szerint újabb három osztályra szakadt, úgy hogy jelenleg 7 konvenció alkotja az uniót.

A magyar konvenció elnöke Szabó László prédikátor, szilágynagyfalusi földbirtokos, titkára Molnár Károly. A konvenció jogi személyiség. Célja az országos magyarnyelvű unió (bel- és külmiszió) megszervezése, irányítása és munkálása, theologiai szeminárium, közjóléti intézmények fenntartása. Munkáját tisztviselői, nagybizottsága és közgyűlése útján végzi. A közgyűlést a konvencióhoz tartozó gyülekezetek kiküldöttjei alkotják. A gyülekezetek minden 25 tag után delegálhatnak egy képviselőt. A tisztviselőket és a nagybizottság tagjait a közgyűlés választja. A nagybizottság a következő szakbizottságokra oszlik fel: belmisziói, pénz- és vagyontügyi-, irodalmi, jótékonyági-, fegyelmi- és felügyelőbizottság.

A konvencióba a baptista hitközségek és gyülekezetek tömörültek. 2—3 baptista hívő önkéntes csoportosulása már gyülekezetet alkothat. Az új, 1936 április 1-i egyházszervezet szerint a gyülekezet független és felette egyedüli tekintély a Szentírás tanítása. A baptista gyülekezetek közös céljaik hathatósabb munkálása vagy érdekeik megvédése céljából jogi személyiséggel bíró hitközséggé alakulhatnak. A hitközség rendszeren több polgári községben fekvő gyülekezetet foglal magában (pl. a Szilágymegyei Magyar Baptista Hitközség az egész Szilágymegyét magában foglalja, gyülekezetei mint a hitközség leányegyházai, filiái működnek.) Nagyobb gyülekezetek önállóan is megszerezhetik a jogi személyiséget.

A gyülekezetek (illetve hitközségek) ügyeit a közgyűlés intézni, mely az illető gyülekezet összes tagjait magában foglalja. A közgyűlés határozatait a vezető bizottság hajtja végre, ugyanez készíti

elő a tárgysorozatot. A hatóságokkal szemben a gyülekezetet az elnök, illetve helyettese képviselik.

A pásztoroknak (prédikátoroknak) az I. Timótheus 3, 1—7 és Titus 1, 5—9. versekben megkövetelt képességekkel kell birniok és be kell tölteniök a kultusz törvény 10. paragrafusa által előírt feltételeket. Elvileg tehát a prédikátorság semmiféle iskolai végzettséghez nincsen kötve, gyakorlatban azonban az összes gyülekezetek lehetőleg a theologiai szemináriumot elvégzett prédikátorok megválasztására törekszenek. A pásztorok vezetik az istentiszteletet, pásztorolják a gyülekezetet, kiszolgálják a sakramentumokat és végzik a hitoktatást. Munkájukban segítőtársaik és helyetteseik a presbiterek és diákonusok.

Államjogi helyzetük.

Erdélyben 1928 ig az 1895 évi magyar törvény 43. cikke és az 1905 évi vallás és közoktatásügyi miniszteri rendelet alapján a baptista vallásfelekezet, mint „az állam védelme és felügyelete alatt álló törvényesen elismert vallásfelekezet“ működött. Az ókirályságban a baptisták helyzete nagyon bizonytalan volt, szabadságukat csak ad hoc miniszteri rendeletek biztosították és csak mint vallásos egyesületek működhettek. A 1928 évi kultusz törvény 53-ik cikke ugyanezt a kétféle állapotot szentesíti, de ugyanakkor lehetőséget ad az összes baptista egyházak egyesítésére. Ezzel a lehetőséggel a baptisták éltek is és ma már, jóllehet az egész egyház területére egyformán érvényes egyházszervezetük még nem nyert jóváhagyást, bár különböző rendeletek biztosítják azokat, aktuális jogaik ugyanazok az egész ország területén és teljes vallásszabadságot élveznek. A miniszterium jóváhagyását bíró országos unió 1936 április 14-én megtartotta a baptista gyülekezetek országos kongresszusát, mely megalkotta és megszavazta az egész ország területére érvényes „A romániai baptista hitfelekezet egyházszervezetét“. Ez mindössze 5 gépirásos oldal terjedelmű, 5 fejezetben 41 szakaszt foglal magában. A fejezetek címei: Általánosságok. A baptista hit vezérelvei. A baptista gyülekezetek. Vezető szervezetek. Baptista gyülekezeti szervezkedések.

Ha Románia külpolitikai orientációjában a közeljövőben nem áll be változás, nem lehet kétséges, hogy a fent röviden ismertetett szervezet alapján a baptista egyház rövidesen az állam bevett felekezetei közé fog tartozni. Bizonyos ugyanis, hogy a Baptista Világszövetség, melynek főtitkára Dr. I. H. Rushbrooke, az utolsó 5 évtizedben háromszor járt Romániában (utoljára 1937 januárjában), addig nem fog nyugodni, míg ezt ki nem vívja.

A Baptista Világszövetség.

Dr. I. H. Rushbrooke tekintélyére jellemző, hogy Sir Reginald Hoare bucarestii angol nagykövet, mint Anglia megbízottját mutatta be Tatarescu miniszterelnöknek és látogatását minden egyes esetben az alantas hatóságok eljárása következtében előállott konkrét

sérelmek és panaszok legmesszebbmenő orvoslása és a baptisták jogainak újabb rendeletekben való biztosítása követte. A baptista világszövetségnek Romániára kiterjedő figyelmét mutatja az a tény, hogy 1935 őszén Rushbrooke bucurestii látogatását megelőzte a Szabad-Egyházak Szövetségének (baptista, kongregacionalista, methodista, és presbiteriánus egyházak) elnökének, Dr. Sidney Berrinek látogatása Baldwin miniszterelnöknél és tiltakozása az ellen, hogy egyes országokban a vallás és lelkiismeret szabadságát elnyomják. Két hét múlva a román királyi belügyminiszterium 12.540 és 2. számú körrendeletben orvosolja a baptisták sérelmeit és az okiráltságbeli baptisták számára — az összes baptisták kormányzatának egységesítéséig — ugyanazon jogokat biztosítja, mint az erdélyieknek.

A Baptista Világszövetség elnöke Truett W. George dallasi prédikátor. A világ összes nemzeti misszióit magába öleli (jelenleg mintegy 60) és ezek is tartják fenn, főképp azonban a legerősebb uniók az amerikai, angol és svéd Semmiféle hatalma az egyes uniók felett nincsen, közöttük a közös hit alapján mintegy összekötő kapocs kíván lenni és mindenütt megjelenik, ahol a baptista érdekek védelméről van szó, vagy segítségre van szükség. A közös hit kinyilvánítására és mélyítésére világkongresszusokat és területi konferenciákat rendez. A legutolsó (V ik) Baptista Világkongresszus 1934 augusztus 4—10-én tartott a hitlerista Németországban Berlin város által felajánlott kiállítási teremben, mintegy 8—9000 résztvevővel. Romániából 25 delegátus és vendég volt jelen, közülük 1 magyar. A Baptista Világszövetség nagybizottságának romániai tagja Dr. Simonca György volt békésvármegyei főügyész.

A baptisták száma az egész világon kb. 12 millió gyülekezeti tag (a még keresztesetlen családtagokkal bátran vehetjük 25 milliónak ezt a számot) és 8 millió vasárnapi iskolás.

Orth Imre.

(Folytatjuk.)

Seim Heinrich: *Evangelisches Gemeindeleben.*

Lehrgang eines ländlichen Konfirmandenunterrichts, Vandenhoeck et Ruprecht.

Seim. H. hersfeldi ev. lelkész könyve, mint alcíme is mutatja, falusi, illetve földmives ifjúság konfirmációi tanításának kérdéseivel foglalkozik. Hosszú falusi lelkipásztorkodásának tapasztalatait köti össze a modern paedagogiából merített ismereteivel.

Könyve két részre oszlik: a nagyon rövid első részben elvi alapvetést ad, a második részben pedig a kiválasztott tananyagnak részletes kidolgozását nyújtja.

Az első részben a konfirmáció értelmét és céljait fejtegetve, erőteljesen hangsúlyozza a konfirmáció gyülekezeti jellegét. A konfirmáció ünnepélyes átmenetel és felvétel a felnőttek gyülekezetébe s ezért nemcsak az ifjak aktív munkája, hanem, talán még inkább, a gyülekezetnek az ő ifjú tagjain és tagjalért végzett munkája. A konf. tanításnak nemcsak azt kell felmutatni, hogy a növendékek mit bírnak hitükben, hanem azt is, hogy mit bírnak az egyházban, a gyülekezetben. E tekintetben pedig az otthoni, a helyi gyülekezet jön elsősorban szóba, nemcsak empirikus alakjában, hanem mint élő hit- és szeretetközösség, mint az egyes tagok számára adott munkamező, mert csak a helyi gyülekezet teljes ismeretével és az abba való belekapcsolódással ismerheti meg az ifjú az anyaszentegyházat és nőhet bele annak életébe.

Mivel a helyi gyülekezetnek ilyen fontos szerepe van, szükségesnek látja a szerző, hogy megrajolja egy földmivesekből álló gyülekezet lelki képét. Egy földmives gyülekezet kegyességében nagyon szorosan összefonódik a természet és történelem, a föld és az ember, a falú és az egyház s ez a körülmény egy naiv tekintélyhöz vezet: „Így volt régebben is, így van megírva, így kell hinnünk nekünk is!” Mivel a földmives életében a legfontosabb a föld, az udvar, a gazdaság, ezért isten-képében nemcsak a Jézus Krisztus Atyjának vonásai rajzolódnak ki, hanem még nagyobb mértékben az ó-testamentom természet istení. Ennek hatalmát és jóságát tapasztalja a jó és rossz időben, a bő vagy szűk aratásban, stb. Ezért a kegyességben több a félelem, alázat, jutalom és büntetés, jog és önmegigazulás, mint szeretet és önodadás, üdvkivánás és helyettes elégtétel. Inkább személytelen, mint személyes, inkább ó-, mint új-testamentomi e kegyesség. De ezek mellett oly elemek is vannak benne, melyeknek az egyház szívből örvendhet: Isten a legnagyobb reálitás számára, kinek tekintélye előtt csak hódolni lehet s ebből következik a többi érték: komoly életfelfogás, kötelességérzet, szent dolgok megbecsülése.

A földmives konf. ifjúság, mely az otthon, a falú, a gazdaság életében gyökerezik, a vonásokat, árnyék- és fényoldalaival egyaránt, magában hordozza. Az egyházzal való tartozás természetszerű számára s átlag erős tekintélytiszteletet hoz magával. De mint minden ifjúságban, benne is nyilvánul a pubertás, korával járó lelki krízis, amikor még él a gyermeki hit, de a lélek valami újat is akar. Ez pedig tejlődésképessegre mutat. Itt van a lehetőség, egyfelől megtartani a gyermeket a naiv tekintélyhitben, másfelől a falusi kegyesség normális fokain túl, személyes, lelki-szellemi kegyességre

nevelni. Egyik feladat tehát ez: büszkévé tenni a gyermeket az ő otthoni gyakorlataira és egyházi szokásaira, mert ezek értékes kincsek, a másik pedig: e könnyen üressé váló formákat új szellemmel megtölteni. A szokásnak, az erkölcsnek el kell keresztyéniesülni, viszont a keresztyénségnek szokássá, természetté kell válnia. Élő szokásra és élő ker. személyiséggé való nevelés: ez a konfirmáció feladata.

A feladatnak e kettős jellege irányítja a tananyag kiválasztását. Egyik oldalán szükséges az otthoni gyülekezeti élet élő és meleg megrajzolása minden formájával, tartalmával és értékével, másfelől ker. lelki értékek felmutatása keresztyén személyiségekben, kiemelkedő és egyszerű, kicsiny emberekben egyaránt. Természetes, hogy itt a középpontban Jézus Krisztus áll.

Az anyag feldolgozására vonatkozó, előleges útastításokból álljon itt egy pár: „non verba, sed res.“ A tanítás ne legyen száraz katechelizálás, sem építő gyermekprédikáció, hanem beszélgetés. Az új munkatskola követelményeinek megfelelően necsak a tanító beszéljen, hanem kapcsolja bele a munkába a gyermekeket tevőlegesen is.

A 2. ik rész a *tananyagot* nyújtja tanításokban feldolgozva. E rész a kitűzött feladat két oldalának megfelelően két fejezetre oszlik: 1. Az evangéliumi otthon ismerete. 2. Az evangéliumi élet ismerete.

Az első fejezetben foglalt tanításokat a következő főbb címek alá foglalja: A mi ev. otthoni gyülekezetünk. Más hitvallások és vallások közelben és távolban. (Itt még a főbb nem keresztyén vallásokra is kiterjed.) Az ev. istentisztelet. A mi templomunk. Az egyházi év. Az egyházi cselekvények. (Itt szól az esküvőről, temetésről, temetőről.) Harangok, imádság, háziáhitat. Énekeskönyv. Biblia. Az egyház, mint a falú lelke.

„A mi ev. otthoni gyülekezetünk“ c. alatt adott tanításokban a gyülekezet történetével ismerkednek mag a növendékek. Ez a történet nem események, számok és nevek felsorolása, hanem szemléletes képekben való megrajzolása annak, ami történt s ami kb minden gyülekezetben történetelt. Amikor pl. arról van szó, hogy mint terjedt el a reformáció a gyülekezetben, akkor egy képzelt, de valóságos történet elmondásával teszi megfoghatóvá a gyermekek előtt e változást. Egy néhány falusi embert szerepeltet, akik egyik barátjuk házában beszélgetnek először az időjárásról, vetések állásáról stb. s azután rátérnek az egyház dolgaira. Az egyik azért panaszkodik, hogy a szomszéd falú szentje sem tudta meggyógyítani igáslovát, pedig a szerzetes-anya minden jót igért s ő sok pénzt is áldozott évenként. Akkor általános lesz a panasz a szerzetesek ellen: míg ők napestig dolgoznak, addig ezek kényelemben élnek. Istenhez nem engedik őket szólani, csak a szentekhez járhatnak vagy a papok közbenjárását kell kérniök. Idegen nyelven beszélnek, tisztítótűzzel és Isten haragjával fenyegetnek. Milyen jó volna, ha ők is olvasnának a szent írást, mert ott minden megtudható Istenről és Krisztusról, de az is idegen nyelven van írva. Amire az egyik ember felkiált, hogy ő látott a vásárban egy sátorban a többi könyvek között egy bibliát is, mely német nyelven van írva s tanunak felhívta egy szintén a vásárban járt jelenlevőt. Ez azonban azt felelte, hogy őt elfoglalta egy szerzetes, aki bűnbocsátó levelet adott el neki s ő abban bizva hazajött és elmozdította a szomszédja földjénél a határkövet, de azóta a pokoltüze ég lelkében. Ekkor megy liik az ajtó és a beszélgetők közé lép a házigazda unokaöccse, aki tanár a szomszédos városban s a beszélgetésbe kapcsolódva elmondja Luther közelebb történt fellépését, melyet mindnyájan nagy örömmel hallgatnak.

Az említett többi tanításokban foglalt dolgok közvetlenül ismertek a gyermekek előtt s arra kell törekedni, hogy az otthoni gyül. élet egészébe való beállítással mélyebb értelmet nyerjenek. Pl. amikor a templomról beszélget velök, akkor elviszi őket a templomhoz, megmutatja nekik, hogy a dombon fekvő templom olyan az őt körülvevő házak között, mint az anya a gyermekek között, vagy mint a szív a testben. Vagy elmondja, hogy a templomot régen temető vette körül, ők tehát elődjeik porai felett állanak, hogy ebből megértsék a gyermekek, hogy a templom és az egész egyház atyai örökség.

Különösen megragadó e részben az egyházzól, mint a falú lelkéről

való beszélgetés. A beszélgetés egy történethez fűződik, mely szerint az állam és az egyház szétválasztásakor a legtöbb gyülekezet örömet magára vállalta az egyház terheit, de X. falú, melyben főként ipari munkásság lakott, megtagadta ezt, mert a vallás magánügy s ők nem hajlandók ezért áldozni. Így a pap eltávozott, az egyházi élet megszűnt s ezzel mintha a lélek veszett volna ki a községből. Akkor vegyesen elkezdettek járni a szomszédfalú istentiszteleteire s hiába volt a gunyolódók gyalázkodása, számuk folyton nőtt, míg végre újra visszaállították az egyházi életet s milyen nagy öröm volt, mikor újra megszólaltak a harangok s megint hangzott az ige.

A 2-ik fejezetben, mely az *evangéliumt életről* szól, a következő tanítások foglaltatnak: Az emberi élet. Keresztyén személyiségek életéből. Jézus élete. Az apostoli hitforma. Hiszek. Hegyi beszéd. Miatyánk és az imádkozó élet. Kegyelemi eszközök. Nincs arra lehetőség, hogy e tanításokat ismertethessük, de a fentebb mondottak is sejtetik szerzőnk tanítási módszerét.

Mindezek mutatják, hogy ez a könyv, a mi konfirmációnk egészen más-szerű jellege miatt, általunk nem másolható le. De nagyon sokat tanulhatunk belőle arra nézve, hogy mit jelent a gyermekeket bekapcsolni a munkába s mint lehet a mondanivalókat közelhozni a gyermeki lélekekhez. A könnyű stílusú, szép és kedves könyv, mely egyébként is értékes és érdekes olvasmány, gazdag gondolati és szemléltető anyagával ifjúsági munkához és az igehirdetéshez is jól felhasználható anyagot nyújt. S—s.

A gyermekmegfigyelés.

2. A testi fejlődés mérése.

A gyermek fejlődését általánosságban 5 korszakra osztjuk:

1. A csecsemőkor, tart (születéstől) 1 évig.
2. A kiseddkor, tart 1—7, illetve leányoknál 1—6 évig.
3. A gyermekkor 7—12, illetve 6—10 évig.
4. A serdülőkor 12—15, illetve 10—14 évig.
5. Az ifjúkor 16—24, illetve 14—21 évig.

A testi fejlődés szempontjából legfontosabb a magasság és a súly növekedése. A magasságbeli növekedés nem egyenletes: ütemesen, ritmikusan halad, vagyis a gyorsabb növekedési korszakokat lassabbak váltják fel. Az első korszakban a szervezet életereje, energiája csaknem teljes mértékben a testi fejlődésre fordítódik. A magasságbeli növekedés ebben a korban gyors. Egy évtől kezdve lassabb kb. 6—7 éves korig, amikor egy rövid, gyorsabb növekedési korszak tapasztalható. Azután ismét ellassul és így folytatódik egészen 10—12 éves korig, a serdülőkor kezdetéig. A serdülőkorban a testi fejlődés végig gyors úgy, hogy legtöbbször megbontja a test szerveinek a megszokott arányát is, ami a serdülőkorban levő gyermekeknél első pillanatra látható. A serdülőkor végétől kezdve a növekedés ismét ellassul és tart általában az ifjúkor végéig, de kivételesen 28—30 évig is. A gyermekek testi fejlettségét az iskolába lépéskor pontosan meg kell mérni és azután is állandóan figyelemmel kísérni, hogy az esetleges rendellenességeket megállapíthassuk és idejében kiküszöbölhessük. A magasságot külön erre a célra szolgáló magasságmérővel kell mérni, de ennek hiányában is nagyon egyszerű módon elvégezheti minden tanító. Egy félcentiméteres beosztású kartonszalagot kell egy egészen síma függőleges felületre (ajtófél, szekrényoldal stb.) felragasztani és az elé kell a megmérendő gyermeket állítani. Vigyázzuk arra, hogy egyenesen álljon és egyenesen előre nézzen. Azután felülről egyik oldalával a kartonszalaghoz illesztve, a fejére bocsátunk egy egyszerű derékszögű háromszögű vonalzót és így olvassuk le a magasság mértékszámát. Természetesen a mérésnek lábbeli nélkül kell történnie. Meg kell mérni a magasságot ülve is, mert egyik gyermeknek a lábai, a másiknak a törzse

hosszabb. Ezt pedig pontosan tudnunk kell, hogy a padokat, ha ilyen rendszertűk, a gyermekek testi fejlettségéhez igazíthatjuk. Az ülő állapotban való mérés úgy történik, hogy egy széket teszünk a mérőlécc elé, a gyermeket erre ültetjük és úgy mérjük meg a magasságot. Azután az így kapott számból kivonjuk a szék magasságát. Jó, ha erre a célra külön pontosan megállapított magasságú (pl. 40 cm.) széket készíttetünk. Ha ezután a törzs-magasságot kivonjuk az egész magasság mértékszámából, megkapjuk a lábak hosszúságát. Ha megfelelő eszközünk van, meg kell mérnünk a vállszélességet is. A mérés úgy történik, hogy az erre a célra szolgáló körző (lásd a fej mérésénél) szárai közé fogjuk a mellcsont két legzsélső pontját. Tudományos méréseknél megméri a végtagok csontjainak a hosszúságát, a medence és a csípő szélességét és a csípő körmértét is.

A súlybeli növekedés sem egyenletes, hanem gyorsabb és lassabb növekedési korszakok váltják egymást. Van a testsúly mérésére szolgáló speciális mérleg, de ennek hiányában egy egyszerű tizedes mérleggel is elég pontos méréseket végezhetünk. A gyermekeket megfelelő hőmérsékletű szobában teljesen levetkőztetjük, a pontosan beállított mérleg közepére állítjuk egyenes testtartással mozdulatlanul és úgy végezzük a mérést. A súlymérést mindig ugyanazon napszakban, lehetőleg délelőtt végezzük, mert csak így kapunk viszonyításra alkalmas adatokat. Ha magasságban vagy súlyban az átlagtól (lásd a táblázatot) nagy eltérést tapasztalunk, az rendellenességet jelent. A tanfőnök természetesen, ha lehetséges, az orvos segítségével ki kell derítenie a rendellenesség okát és mindent meg kell tennie annak az eltüntetésére. Leggyakoribb okok az örökölt bajok, egészségtelen lakás, rossz táplálkozás, betegségek. Lehet a visszafejlődés oka az egészségtelen életmód is, pl. ha a szülők későn fekszenek le és így a gyermek sem pihenhet eleget. Éppen ezért szükséges, hogy a tanfő ilyen esetekben gondos környezeltanulmányt végezzen.

Nagyon fontos a testi fejlettség szempontjából a mellbőség is, amit egyszerű szalagméterrel (centiméter) mérünk. A mérőszalagot a mellbimbók felett, a hónalj és közvetlenül a lapockacsontok alatt vezetjük át. A mellbőséget megmérjük kilégzés és belégzés állapotában is. A két adat különbsége adja a melltágulás mértékszámát. Hogy itt lehetőleg pontos adatot kapjunk, jó a mérést kétszer-háromszor megismételni. Tudományosabb méréseknél a mell mélységét és keresztátmérőjét is megméri a körzővel. A magasság-, súly- és mellbőség adataiból általános testfejlettségmutatót lehet kiszámítani olyan módon, hogy a magasság mértékszámából kivonjuk a súly és a mellbőség mértékszámának az összegét. A mellbőség mértékszámát úgy számítjuk ki, hogy a kilégzés és a belégzés állapotában kapott adatok összegét elosztjuk kettővel. Így a testfejlettségmutató képlete a következő lesz:

$$T = M - S + \frac{\text{mb. kil.} + \text{mb. bel.}}{2}$$

Ez egy viszonyszám, ami mutatja az általános testi fejlettség arányát a következő táblázatban:

0—10 ig nagyon erős.

10—15 ig erős.

15—20 ig jó.

20—25 ig közepes.

25—30-ig gyenge.

Angliában az életkor mellett ez is döntő az iskolába való felvételnél. Természetesen ez a testfejlettségmutató nem mindig arányos az egészségi állapottal, ami főleg az ellenálló képességtől függ.

Kísérleteket végeztek arra nézve, hogy a testi fejlettség mennyiben függ össze az intelligenciával és azt találták, hogy a mindkét irányú tulságosan nagy eltérés (az igen kismérvű vagy tulságosan nagymérvű testi fejlettség) visszamaradást jelent a szellemi fejlettség tekintetében. Még szorosabb összefüggés van általában a koponya nagysága és az intelligencia között. A gyenge elméjűeknek rendszeren sokkal kisebb (ritkábban sokkal nagyobb) a koponyájuk. A fejkörületet szalagméterrel nagyon könnyen megmérhetjük. A mérőszalagot a fej hátsó legkiemelkedőbb részén és a homlok alsó kiemelkedésén vezetjük át és úgy végezzük a mérést. Bayerthol a végzett mérései alapján a nyolc éves gyermeknél azt tapasztalta, hogy a jeles előmenetelű tanulók átlagos fejkörülete 51,46 cm. volt, a jóké 50,93 cm., az elégségeseké 50,33 cm. és az elégteleneké 49,6 cm.*

Az ugyan ilyen korú rendellenesen visszamaradt gyermekek átlagos fejkörmérete 49,5 cm.-en alul volt. Meg kell mérni ezenkívül a fejszélességet és fejhosszúságot is. Ezeknek a mérésére a fejmérő körző szolgál. Speciális körző beszerzése a magas ár miatt nehéz, de ilyenféle eszközt aránylag elég könnyen lehet fából készíttetni. Hajlott vagy tört karú körző szükséges hozzá. A fejhosszúság mérését úgy végezzük, hogy a körző szárai közé fogjuk a homlok alsó részének az orr fölötti kiemelkedését és a fej hátsó legkiemelkedőbb pontját s a távolságot a körző két szára közt lévő mérőivrről leolvassuk vagy ennek hiányában a körzőt vigyázva, hogy a karjai el ne mozduljanak, vonalzó számlapjára helyezzük és így mérjük le a távolságot. A fejszélességet ugyanilyen módon mérjük a fülek fölött a koponya két oldalának a legkiemelkedőbb pontjai közé. Tudományos méréseknél a fejmagasságot is mérik.

Igen fontos a testi fejlettség szempontjából a légzőképességnek és az izomerőnek a mérése is. A légzőképességet spiróméterrel, légzőképességmérővel lehet mérni. Ennek az ára is nagyobb annál, minthogy minden iskola beszerezhetné (600—3000 L.) Pótolni azonban ezt is lehet, csak egy nagyobb tál és egy deciliter beosztású legalább két, nagyobb méréseknél három literes üveg és egy fél méter hosszú gumicső kell hozzá. A vízzel megtöltött üveget két nyílású parafa vagy gumi dugóval dugjuk be. Az egyik nyíláson egy a gumicsőhöz toldott üvegcsövet vezetünk be egé-

* Petrescu : Studiul individualităţii.

szen az üveg aljáig, a másik nyílást az ujjunkkal befogjuk és az üveget úgy a szájával lefelé a vízzel telt tálba állítjuk. Azután a nyílást elengedjük és a gyermek, miután mély lélekzettel a lehető legtöbb levegőt beszívta, az a gumicsőbe fújja. A befújt levegő által kiszorított vízmennyiséget az üveg beosztásáról leolvassuk és így állapítjuk meg a légzőképességet. Nagy hátránya az így készített póteszköznek, hogy nehezen kezelhető és minden mérésnél újra kell tölteni. Egy tíz éves gyermek átlagosan 1,3 liter levegőt tud beszívni, a 12 éves 1,7, a 13 éves 1,8 és a 16 éves 2,7 literet. Az izomerő mérésére az ú. n. dinamometer, erőmérő szolgál. Ez egy tojás alakú rugalmas acél abroncs, melyet a kísérleti személy a tenyerében tartva össze szorít. A szorítás erejét két kar a közepén levő számlap előtt mozgó mutatóra viszi át és innen olvassuk le a szorítás erejét. Baj az, hogy a dinamometer is drága eszköz, amit nehezen szerezhet be minden iskola. Némiképen pótolni lehet ezt egy olyan rugós mérleggel, amelyet úgy használtak régebben, hogy függő helyzetben rögzítették és reáakasztották a megméréndő súlyt. Ha ennek a végére két fafogantyút erősítünk, melynél fogva a gyermek a mellére fektetve a két kezével egyenesen széthuzza a számlap előtt mozgó mutató helyzetéből leolvashatjuk a húzás erejét. Így viszonylagos értéket állíthatunk fel, de csak az általunk ugyanazon eszközzel megmért gyermekek között. Nagy hátránya ennek a mérési módnak az, hogy az eredményt nem viszonyíthatjuk az általános eredmény táblázatához. Viszonyítás végett közlünk egy az általános testfejllettség adatait magában foglaló táblázatot (Cser János adatai Erd. isk. IV. évf. 1–2. sz.), amelynek alapján könnyen megállapíthatja minden tanító, hogy tanítványai mennyiben térnek el az általános fejlettségtől.

	6 éves		7 éves		8 éves		9 éves		10 éves		11 éves		12 éves	
	fiúk	lányok	fiúk	lányok	fiúk	lányok	fiúk	lányok	fiúk	lányok	fiúk	lányok	fiúk	lányok
Testmagasság.	111,7	107,7	117,9	113,8	122,8	119,8	126,8	123,9	130,9	128,9	134,9	134,0	139,0	139,1
Testsúly	20,3	19,2	21,3	20,3	23,3	22,3	25,4	24,4	27,4	26,4	29,5	29,5	30,5	32,7
Válszélesség	24,6	23,6	26,1	24,6	27,1	25,6	28,1	26,6	29,1	27,6	30,2	29,2	31,2	30,7
Mellbőség .	53,8	54,8	59,4	57,4	61,4	59,9	63,4	61,9	64,9	63,9	66,9	66,5	69,0	68,5
Fejkerület	51,8	50,3	52,3	50,9	52,3	50,9	52,3	51,3	52,3	51,8	52,8	52,4	52,3	52,9
Fejhosszuság	17,0	16,5	17,0	16,5	17,5	17,0	17,5	17,0	17,5	17,0	17,5	17,0	18,1	17,6
Fejzélesség . . .	14,5	14,0	14,5	14,5	15,0	14,5	15,0	14,5	15,0	14,5	15,0	14,5	15,0	14,5

Jó volna, ha a tanítók közreműködésével elkészíthetnők az erdélyi magyar gyermekek általános testfejllettségi táblázatát.

Gyermekeink testi fejlődése az egészség, a szellemi fejlődés, távolabb nézve pedig közösségünk jövője szempontjából egyaránt fontos. Kísérjük tehát figyelemmel és tegyünk meg mindent, hogy az egészséges testi fejlődést biztosíthassuk. A magasságot, súlyt és mellbőséget már most megmérheti minden tanító. A mérés-

seket legalább két-háromszor kell elvégezni évente, hogy a fejlődést láthassuk. Ha pedig eredményképen azt látjuk, hogy több gyermeknél külső segítségre van szükség, keressük a lehetőségeket, utaljuk orvoshoz az arra szorulókat, a gyengén tápláltság esetében forduljunk hiveink áldozatkészségéhez, jótékony egyesületekhez stb. A mérés adatait pedig gondosan őrizzük meg, mert az általános fejlettségi táblázat összeállításához minden adat szükséges.

Erdélyi Gyula.

(Folytatjuk.)

Az egyház és a szociálista nevelés.

A szociális és épen a munkáskérdés nem áll előtérben ma. Az egyháznak azonuan nem szabad elfelejteni ezt a gondot. Ismeretes, hogy a róm. kat. egyház ezirányú érdeklődése egy pápai encikliában¹ s az actio catholica nem egy működési irányelvében is kifejezésre jutott. Az orthodox egyházak érdeklődésének leginkább Serge Boulgakoff ama követelése a kifejezője, hogy az egyháznak, mint szociális lelkiismeretnek, vezetőszerpet kell vállalnia a szociális kérdések megoldásában.² A széleskörű ezirányú protestáns munkában a social gospel amerikai hiveitől a genfi Nemzetközi Társadalomtudományi Intézet munkájáig a felfogásoknak egész skáláját megtalálhatjuk.

Kétségtelen, hogy Krisztus egyházának küldetése van ezen a téren is s ezt a küldetést a bibliás reformátusság is érzi és keresi, de távolról se látja tisztán. Ez a feladat egyelőre aligha akció, legkevésbé a vallásos-szociálizmus formájában, hanem sokkal inkább kritikai. Épen a vallásos-szociálizmus mozgalmát irányító Ragaz esete mutatja, hogy milyen fontos a megismerés és különböztetés a szociálizmus és annak a szociáldemokráciában megvalósult mai képviselője közt.³

Világos a legközelebbi feladat: megismerni a tömegmunkást és a velük egyedül törődni látszó és e törekvésében kizárólagosságot igénylő szociálizmus mai elvi álláspontját és tényleges munkáját.

Ezuttal a szociáldemokrata pártiszervezet munkásnevelő programját óhajtjuk pár vonással ismertetni, amint az IMSER nevű romániai szervezetben, egyelőre inkább csak célkitűzésként, megjelenik.

Az IMSER. a Romániai Munkás Nevelő és Sportszervezet (Institutul Muncitoresc de Educație și Sport din România) törvényesen elismert munkaszerve ipari- és bányamunkásságunknak.

¹ E pápai enciklika főbb pontjai, ill. postulátumai: A magántulajdon elismerése. A munka és tőke együttműködésének követelése. Megfelelő terményelosztás. A munkás munkatársnak való elismerése. Megfelelő munkabér. A gyermekmunka eltörlése. A tömörülési jog elismerése. A szociális viszonyok javítására az alap az erkölcsben és vallásban legyen.

² L. „Az orthodoxia és a gazdasági kérdés“ c. cikkét a „Stockholm“ 1931. évi 3. számában.

³ L. Ragaz: „Zu meinem Austritt aus der sozialdemokratischen Partei.“ „Neue Wege.“ 1936. Januar. 13—25. o. Szerinte a szociálizmus mai formájában nem is szociálizmus, annyira megtagadta önmagát a militarizmus tekintetében elfoglalt megalkuvó álláspontjával.

Belga példára, az 1928-ban Linzben tartott nemzetközi munkás-kongresszus hatására jött létre. (Mintaszerűen szervezték meg ekkor az ausztriai Arbeiterbildungs-Zentral-ban.) A nemzetközi után nálunk is, mint több más országban, megalkották az országos központosítást. Az alább vázolandó programot az 1931. I. 4—7-i országos szakszervezeti kongresszus alkotta meg. Az intézmény fenntartói a Romániai Szociáldemokrata Párt és az Országos Szakszervezeti Tanács. 5 osztálya van az IMSER-nek: 1. Ált. munkásnevelő. 2. Munkáskönyvtár-létesítő. 3. Munkás-, zene-, ének-, színjátszás-művelő. 4. Munkás sport-előmozdító. 5. Gyermekebarát-osztály. Az irányítást a 22 tagból álló központi bizottság és a szabályszerűen megosztott képviselőiből összetevődő IMSER-kongresszus végzi; helyileg pedig választott delegátusok, központi küldöttek.

Az IMSER programja, népszerű ismertetése és propagálása⁴ a következő kérdésekre felel: mi az IMSER? mit akar? hogy épül föl? hogy működik? Cél a munkásnevelés, mely „az osztályharc leghatalmasabb fegyvere”. Három irányban kell haladnia: a) tudatosítani a polgári és munkásnevelés és világnézeti közti különbséget, b) szociálista szellemben irányítani a munkásság kulturális, nevelői és ünnepi megnyilatkozásait, c) központosítani és a vezető-képzésre különösen koncentrálni minden eddigi tapasztalatot és munkásnevelést.⁵ Minden munka legalább 20 tagból álló csoportban folyik. A munkáskönyvtár (összetétele: 75% szépirodalom, 15% társadalomtudomány, 10% természettudomány) mindentűt felállítandó. Más eszközök: előadások, tanfolyamok, szemináriumok, kapcsolat, propaganda-irodalom, vetítés, ünnepélyek, multságok — a szociálizmus szellemében. Ezek bevételeiből s tagdíjakból gyűl össze a pénz. A gyermeknevelési programjuk legfontosabb pontja ez: „Célunk a kötelező vallásoktatás megszüntetése és küzdelem minden az oktatás terén létező kiváltságok ellen.”⁶ Az ének-zene művelésében is legfontosabbnak azt tartja, hogy „a munkásdalárdák és zenekarok rendre ki kell küszöböljék műsoraikból a sovíniszta érzelmű és egyházi zenedarabokat.” Polgári dalárdákkal versenyezni pedig „erkölcsileg káros és gyakorlatilag megengedhetetlen.”⁷

Amint látjuk, a programnak meglehetősen éle van az egyház felé. A gyakorlatban azonban jóformán csak a multság-rendezés van meg. Az intézménynek van egy napközi otthona Bucureştiben s egyetlen tanfolyamról a bányavidék is tud: 1931—2. telén, 20 (4 magyar) előadással.

Akkor, amikor leszögezzük, hogy csak az evangélium teljes érvényrejuttatása hozhat megoldást a legnagyobb társadalmi harc-

⁴ L. I. Mirescu: Mi az IMSER? (gépírásos.) I. I. Mirescu: Munka után. 1932. (Bucureştiben megjelent háromnyelvű, gazdagon illusztrált könyv.)

⁵ I. I. Mirescu: I. m. II. I. o.

⁶ I. I. M. i. m. III. 3. o.

⁷ I. I. M. i. m. IV. I. o.

ban, e megoldás lehetőségét azonnal az eschatológia időtlen távlatába toljuk ki. De hamis próféta ma minden elmélet, mely azzal áltatja magát, hogy ezt az idült „szervi bajt“ egy csapásra meggyógyíthatja. Viszont a döntő szempont tisztán látása megóv a kicsinyesség, felületesség, egyoldalúság veszedelmeitől, fölébe emel a mindennapi benyomásoknak és más befolyásoknak s nem utolsó sorban egészen gyakorlati megvilágításokat, útmutatásokat, teendőket tár elénk.

Vegyük sorra itt ezeket, abban a meggyőződésben, hogy többet szolgálhatunk vele, mint részletesebb elméleti fejtegetésekkel.

1. Az evangéliumot leegyszerűsített, végső lényegében a Krisztus személyisége határozza meg. Tőle indultak az első tanítványok, az Ő neve volt az első hitvallás (Jézus a Krisztus) és ebbe a lényegbe gyökerezik minden misszió. Miután nyilvánvaló a lőkés munkás harcban az evangélium missziója, meg kell látnunk, hogy egyedül az élő Krisztus kell, vagy férközhet az emberekhez. Teljesen hiábavaló vallást, egyes dogmatikai igazságokat vagy világnézetet próbálni elfogadtatni akár munkással, akár munkaadóval a kölcsönös megértés érdekében. Az a mindennapi jelenség, hogy az evangéliumot olyan sokszor azonosítják a pappal, templommal, egyházfelekezettel, csak látszólag nehézség: mögötte a valóságkeresés igazsága él. Fel kell mutatnunk, bizonyítást kell tennünk róla, hogy Krisztus az élet igazi valósága.

2. Le kell számolnunk vele, hogy a világ figyelmét a társadalmi együttéléstől fakadó, ú. n. szociális problémákra a munkásmozgalmak hívták fel. Az evangélium zászlóvivői ezt újra fel nem fedezhetik, de rámutathatnak, hogy azok megoldása csak a hitből táplálkozó szeretet, könyörületeség és igazság által lehetséges. A kartell-szövetkezés és elvtársi összefogás csodálatos dolgokra képesít, eredményeket érhet el, de csodákhoz csak a szentek egységében egyesített hit vezet el. A munkaadók és munkások találkozására, megbékélése, testvéri összekapcsolódása ilyen csoda.

3. Bár az evangélium hirdetése elsősorban szó-misszió, nem szabad megfeledkeznünk róla, hogy még az Ur Jézus sem elégedett meg Isten országának, akaratának hirdetésével. Egy betegért nem egyszer szavát leső ezreket hagyott oda. Ilyen „sürgős eset“ mondhatni az egész munkáskérdés. Tele van a tettek hívó alkalmával. Ahelyett, hogy kesergünk, hogy templomainkat messze elkerüljük, bibliai szavaink előtt füleiket bedugják, meg kell látnunk a segítségi lehetőségeket tárt kapuit, a közvetett munkamódszer elhanyagolt mezejét. Általános vád a munkásság részéről az egyház ellen, hogy csak élőködik, vesz, de nem ad semmit. Anélkül, hogy hosszasan kifejtenők, hogy mit adott, vagy legalább is akart adni ez a lelki édesanya s hogy Isten ígében a legdrágább javunknak leléteményese, nem tagadható, hogy az egyház sokszor nem azt és nem úgy adta, ami és ahogyan égető szükségként jelentkezett, különösen a munkásság körében. Sok munkaadó és még több munkás előtt a szavak hitelüket veszítették, de annál

nagyobb a fogékonyság a konkrét tettek iránt. A szakszervezetek tekintélye sem a propaganda-szónoklatokban van már, hanem a tényleges segítségben.

4. A munkás-munkaadó viszony, a munkásság helyzete a jelenben nem lehet tovább is feltületes és egyoldalú megismerés tárgya. A struccpolitika előbb-utóbb megbosszulja magát. A helyzet pártatlan megismerése pedig csak az evangélium tiszta ellenőrzése mellett lehetséges. A hazug általánosítás sok nyomorgó munkást soroz az „urak“ közé s az már egyenesen türehtelen, ahogyan minden tömegmunkás eleve kizsákmányoltnak érezve magát, tunyaságát, szerencsésjét állandó méltatlankodással takargatja és uszít felelőtlenül. Köztudomásu pl., hogy bányász mindenki lehet s akárhogy is elcsavarogta valaki ifjúságának készülési éveit, mihelyt e kasztba bejut, azonnal a társadalom bírójául tolhatja fel magát. Másfelől nem akarjuk meglátni, hogy földmivesek és kis iparosok ezrei vergődnek öntudatlanul a kizsákmányolás súlya alatt, minthacsak arra várnánk, hogy a társadalmi rend ellenségei öntudatosítsák őket.

5. Végül egyedül az evangéliumi lelkületé az a bátorság, mellyel nyíltan és őnzetlenül harcot kezdhet az ember a vagyontalmozás ellen. Ennek a fellépésnek az elmaradását sokszor felpanaszolták már a keresztyén világnak, különösen az egyháznak, a munkásság részéről és valljuk be, nem jogtalanul. Pedig ez nemcsak a munkásságnak, hanem a munkaadóknak jól felfogott érdekében, lelki érdekében szükséges: a pénz nagyobb zsarnok, mint a szegénység. Ezen a téren gyávult meg legjobban kezeink közt az evangélium, azazhogy ez képtelen gondolat az evangéliumról s így nincs más hátra, mint vállalni az ítéletet, hogy mi gyávultunk meg s a hamisítatlan evangélium kikullt a szívünkéből. Még világosabban:

munkaadók, munkások egyaránt előbb az evangéliumot vették el s azután egymást. Az újra-megtalálásnak is ez az útja.

H. J.

A Kiáltó Szó könyvel:

1. sz. ***A mi egyházunk.*** Irták: Biró Sándor, Borbáth Dániel, dr. Imre Lajos, László Dezső, dr. Tavasz Sándor és Zágony Anna. 88 oldal. Ára 18 Lei.

E könyv tartalma: I. *Amit mindenkinek tudnia kell egyházunkról.*

1. Az egyház Krisztus teste. 2. Egyházunk hitvallása. 3. Miben különbözik a mi egyházunk a többi egyházaktól. 4. Egyházunk alkotmánya. 5. Egyházunk hatóságai. 6. Egyházunk statisztikája. 7. Az ardeali református egyház kialakulása

II. *Az ardeali ref. egyház iskolái.* a) Elemi iskolák. b) Középsiskolák. c) Főiskolák.

III. *Szeretetintézményeink.* 1. Diakonissza intézetünk és kórháza.

2. Árvaházunk. 3. Aggmenházaink. 4. Szeretetházaink

IV. *Egyházunk missziói munkái.* 1. Egyházunk belmissziói munkái. 2. Az IKE munkája. 3. Az ardeali ref. Leányszövetség. 4. Nőszövetségi munka. 5. A férfiszövetségekről. 6. Iratterjesztéseink. 7. Sáfársági mozgalom. 8. Egyházunk külmissziói munkája.

V. *Egyéb egyházi munkák.* 1. Egyházunk időszaki sajtója. 2. A Károli Gáspár Társaság.

2. sz. ***Egészségügyi Tanácsadó.*** Az ardeali magyar nép számára. Irta: dr. Jancsó Béla. 66 oldal. Ára 10 Lei

3. sz. ***Szórványainkról.*** Irták: Földes Károly, Gergely Ferenc, Horváth Jenő, Kovács Pál, Sass Kálmán és Szigethy Béla. 148 oldal. Ára 28 Lei.

E könyv tartalma: 1. A szórványkérdés hunedoarai szemmel.

2. A ciucmegeyi ref. diaszpóramisszióról. 3. A regáti misszió. 4. A királyhágómelléki ref. egyházkerület szórványai. 5. A mezősegi szórványok. 6. A megoldott kévék. A nagysajói egyházmegye szórványai.

4. sz. ***Két tűz között.*** A református egyház a modern magyar irodalom tükrében. Irta: László Dezső. 48 oldal. Ára 14 Lei.

5. sz. ***Isten Igéjének szolgálata.*** Irta: Barth Károly. Fordította: Pilder Mária. Ára 10 Lei.

6. sz. ***A Reformáció mint döntés.*** Irta: Barth Károly. Fordította: Pilder Mária. Ára 10 Lei.

7. sz. ***Isten akarata és a mi kívánságaink.*** Irta: Barth Károly. Fordította: Pilder Mária. Ára 10 L.

8. sz. ***A református tan, annak lényege és feladata.*** Irta: Barth Károly. Fordította: M. Nagy Ottó. Ára: 18 Lei.

Megrendelhetők az Ifjú Erdély kiadóhivatalában, Cluj, Ref. Theologia

A zarándok útja

Irtá: BUNYAN JÁNOS. Fordította: SZABADI BÉLA.
Olcsó népies kiadás. — Ára 25 Lei.

Itt az Isten köztünk

Bibliaolvasó kalauz az 1937. év minden napjára.

Egész ember

Irtá: Ivar Saeter. Fordította: Szigethy Béla. — Ára: 30 Lei.

Mit cselekedjem?

Legújabb „Élőkönyv“. A szolgálati munka vezérfonala.
Irtá: László Dezső. — Ára: 16 Lei.

Az IKE munka alapjai.

Irtá: László Dezső. Ára 18 Lei.

Kénes gyufák Miből élnek az emberek?

Két egyfelvonásos szindarab. Ára 8 Lei.

Ö zörgetett Magasságok felé Liliomok mezején Az Úr felettünk

című egyfelvonásos vallásos tárgyú szindarabok. A 4 mű ára 18 L

A mi játékaink

100 társas-játék leírását tartalmazó könyv. — Ára 12 Lei.

Az IKESZÓ munkája.

Irták: Dr. Tavaszy Sándor és László Dezső.

Megrendelhetők az Ifjú Erdély kiadóhivatalában, Cluj, Ref. Theologia.